Ч. 200. (699) Львів, субота дня 8. вересня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот.
На провінції 12 сот.
В зайнятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ пів року	12·— „
„ чверть року	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ пів року	16·— „
„ чверть року	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границею:	
В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	34 фр.

З подільських гараздів.

В справі відносин на Поділю дістаємо ще такі інформації: З огляду на положене, яке витворили военні події в краю, а особливо в східній його полосі, показалась потреба, щоби У. П. Репрезентація або її відпоручники інтервенювали у відповідних чинників. Особливо справа відношеня державних властий до українського населеня, промахи, які поповнено супроти Українців в рр. 1914 і 1915 та небезпека їх повтореня, дальше адміністраційні зарядженя на відбитих українських областях, поворот збігців до рідних осель, а також евентуальні нові евакуації, звязані з військовими рухами, поміч для населеня, дікненого военними подіями, та відбудова українського народного житя — усе те було предметом інтервенцій, які відбула президія У. П. Р. при участи де-кого з членів клюбу так у міністра Тоґенбурґа, як і в Начальній Команді австрійської армії. Відносини витворені в щойно відбитих областях Галичини вимагали ще деяких окремих інтервенцій, особливо тому, що центральні чинники у Відни поликували ся на зарядженя відповідних військових чинників на східнім фронті. З тої причини посол О. Колесса інтервенював у начального команданта ґрупи армій Екец. барона Бем Ермолі-я, який розпитував докладно про всі справи. Не менше потрібними показали ся інтервенції у місцевих чинників так політичних як і військових.

Скрізь по наших містах в Тернополи, в Микулинцях, Теребовлі і Чорткові появили ся на мурах польські оповістки не лише управ міст, але також і розпорядки державних властий. Війтів вибраних свобідно за часів управи Дорошенка переважно поусувано, а впроваджено назад в урядоване панських підлизнів

що з затратою всякого сорому служать чужинцям на шкоду рідного народу. По громадах поровсилано польські урядові печатки, обіжники старостів до українських громад порозсилаеть ся лише в польській мові. Посипали ся доноси і підозріня на наших селян і представників нашої інтеліґенції з боку тих, які мають на своїй голові чимало военного смальцю з часів російського режіму. З великим розмахом розпочали деякі старости як н. прим. староста теребовельський гнати людий

на ланах тих дідичів, що з ними особисто заприязнені, визначуючи спільно низькі ціни за сю подвійно для наших селян тяжку і зненавиджену роботу.

Про відновлене нашого культурного житя, хочби в розмірах таких, які були перед війною, про віднову нашого шкільництва не хотять на разі ті старости думати і поводять ся так, як колиб були функціонарами не австрійської а польської держави. — В повіті тернопільськім, теребовельськім, гусятинськім та чортківськім знаходить ся чимале число евакуованих, так міщан як селян із околиць з понад Збруча. Ті бідні виселенці мимо відповідних інтервенцій не дістали ще до тепер ніякої державної підмоги так, що треба було віднести ся в телеґрафічній дорозі до міністра справ внутрішних ґр. Тоґенбурґа о відповідні зарядженя та присилку фондів на підмогу для збігців. Инші згадані висше справи, а особливо тенденційно польський характер адміністрації відбитих областий будуть предметом безпосередних заходів у відповідних центральних чинників у Відни та в дорозі парляментарній.

З огляду на відносини, які проявили ся у відбитих областях східної Галичини по вступленю там військ наших, а особливо німецьких, показала ся конечна потреба інтервенції у відповідних військових властий.

В тій справі деякі військові власти дали п. О. Колессі рішучі запевненя, що військові реквізиції можуть відбувати ся виключно лише на основі поквітовань підписаних офіциром з витисненою стампілею відповідного відділу війська. Всякі инші реквізиції як безправні будуть строго карані. — В кількох ярких випадках заряджено безпроволочно зворот шкоди покривдженим.

Церкви, з виїмкою найконечнійших випадків, не будуть уживані на приміщене війська або на шпиталі. З Української читальні в Теребовлі будуть безпроволочне усунені коні (се дійсно й сталось). — Реквізиція коний і худоби взагалі буде зовсім застановлена. — В справі шкід довершених перед тим розпорядком треба звертати ся зібравши точні дані зі свідками або до відповідних староств або етапних стаційних команд.

Окрім того дістав посол др. О. Колесса запевнене, що в обсягу одної армії реквізиції зовсім зістають знесені, а військо зобовязане купувати за готівку від тих, що добровільно дають на продаж, чи то середники поживи чи худобу. — При місцевих командах, а зглядно при адміністраційних місцевих властях мають всюди бути заведені переводчики, що могли би

Мої спомини.

(Далі).

„Нагайками били мене, не пускали до тебе“, хлипала бідна.

„Маєте десять мінут часу, спішіть ся — заявив нам офіцер — Поляк і з годинником в руці стояв і слухав нашої невеселої розмови.

Не забуду ніколи насмішки, яка через цілий той час не сходила йому з уст. Він був молодий і, видко, не мав ще жінки ні дітий...

Пізно ввечері всадили нас в товарний віз, повний кінського гною, і повезли до Львова. Їхали ми півтори доби. Провожав нас жандармський підофіцер і пять вороніжських ополченців.

Спершу сиділи ми всі подавлені і прибиті нежданим горем, а далі полили ся пісні, тужні, сердечні пісні, одинока розрада нашого народу, невідступна його товаришка у всіх житевих злиднях.

Співали ми щиро, від душі, як мабуть ще ніколи в житю не співали. А наші караули мабуть також згадували полишені далеко діточки, бо один по другім став обтирати з лиця непрошені сльози. Відвернув ся і жандарм до стіни і приняв ся витирати очі.

Він був Українець і не міг слухати байдуже рідної пісні.

Через всю дорогу мали ми в нім правдивого приятеля. А все завдяки пісні!

І так було з нами нераз і пізнійше.

Ми їхали — тямлю — з Києва на місце нашого заточеня. Нас помістили з двома городовими в перепоненім ваґоні. Ми їхали вже на свій кошт і мали доволі велику свободу.

Як звичайно, завели ми пісні. В тій хвилі прилучив ся до нас якийсь військовий лікар і собі став співати прекрасним тенором. А з верхньої полиці звісив ся якийсь жовнір, що дотепер спокійно там дрімав, і загудів грімким басом. Та на тім не кінець. Звуки рідної пісні привели до нас ще й других Українців-жовнірів, що випадково їхали в тім самім возї і вкоротці зложив ся струнки хор, якого слухали уважно всі подорожні.

Непомітно минуло кілька годин їзди до найблизшого більшого міста, в котрім ми розпрощали ся з симпатичним лікарем.

Він не промовив до нас ні одного українського слова, але так, як він міг співати лиш Українець.

* * *

У Львові в одній з судових тюрем, мали ми дуже музикального начальника. Голосом, щоправда, Бог його не наділив, але розуміне і відчуте музики у нього було.

Разом з нами сиділи в тій самій тюрмі також львівські Українці, а між ними три священики, всі три доктори теольоґії. В неділі і в свята збирали ся ми в камері львівських наших товаришів, і один із священиків правив богослужене, а ми всі співали хором. Голоси були добрі, народу завдяки дбайливости гр. Бобринського було повно, отже і хор виходив завсїгди майже концертово. Начальник тюрми приходив також на богослужене, навіть з жінкою, і слухав уважно нашого співу. Нераз навіть зі зворушенем, особливо коли був підпитий, що трапляло ся з ним день-в-день.

І от одної неділї зворушеня його дійшло до тої степені, коли всяка людина чує потребу виявити свої почуваня словами. По богослуженю вийшов наш начальник на середину і мав до нас проповідь. Навязуючи до слів Господньої молитви: „І остави нам долги наша“, просив він нас в своїй промові, щоби ми не винили його в тім усім, що переживаємо; він знає нашу невинність, глибоко нам співчуває і разом з нами проклинає ненависних дворян, що запроторили нас, порядних людий, у тюрму, а йому, не менше порядному чоловікови, казали нас сторожити; тримати під замком.

Так говорив він рано, а вечером накинув ся на нас з криком і лайкою в роді: „сволочь этакая!“ за то, що, переходячи попід вікна, почув нашу розмову і по пяному уявив собі, що ми говоримо про хабарі, які він від когось там брав. По правді, ми розказували собі якісь анекдоти і з того сміяли ся. Алеж таки він завертав ще не раз опісля до нашої камери, і коли ми на команду ключника: „смирно!“ витали його вставанем, заводив з нами розмову про оперу і оперних співаків, про музику і штуку. Часом ілюстрував свій виклад співом і голосом різаного когута виводив такі трелї, що треба було великої сили волї, щоби здержати сміх.

Вкоротці потім увільнили його зі служби. Люди, що знали російські відносини, говорили, що кара спала на нього не за те, що пив, „житейское дѣло“ — пити, — а за те, що пив „не по чину“.

* * *

З усіх тюрем, в яких довело ся менї сидіти, найбільше, так сказати, поступовою і европейською була тюрма в однім Київськім участку. Електричне освітлене, водопроводи, окремий кльозет, людяне поведене з нами тюремного начальства — все відріжняло київську тюрму дуже корисно від попередних тюремних поміщень-

посередничити поміж військовими властями і населенем.

Представник австрійських військових властий заявив також, що попре від себе домагане, щоби з таких перекладчиків чи посередників уживано передовсім приміщених на тім фронті відповідно кваліф'кованих Українців.

Примусові підводи, якими дітнені були особливо громади, положені недалеко від осередка армії та при головних шляхах, будуть в порозумінню з адміністраційними властями рівномірно розложені на всі громади.

ВАСИЛЬ ДЗІКОВСЬКИЙ.

НА ЗБРУЧ!

(Слідами Українських Січових Стрільців).

(Далі).

З революцією повстали в Чорткові загально-повітовий „Український організаційний Комітет“, „Український Базар“, віджали всі давні товариства. — Російські офіцири-Українці основали „Українську військову громаду“. — По жнивах мали отворити українську гімназію, виділову і народну школу.

Дуже сердечні відносини панували між чортківськими і військовими Українцями.

Місцеві громадяни: о. Гуньовський, проф. Киприян, п. Дзерович і инші мали великий вплив на піднесене і освідомлене салдатів-Українців, стаціонованих в місті.

Про відносини на Україні оповідають, що Українці — се найкрасше зорганізований нарід в Росії. І хоч по части йдуть на згоду з Москалями, працюють невпинно дальше, аж до вибореня повної самостійности.

Ідея „Вільної України“ дуже сильно розширена в народі, а самостійницька партія розкидує між народом сотки тисяч брошур і листків, в яких говорить ся о оружній борбі з Московщиною, наколи вона не признасть вільної української держави.

Наведу тут уступ з книжочки „Катехізм Українця“ *), виданої в сто тисяч примірниках.

„Як дійдемо до самостійної української держави?“

„До сього треба праці культурної, політичної і економічної над нашим народом під час мира, а військової діяльности під час війни з Московщиною. Підставою є праця культурно-просвітна, бо бороти ся як слід за свої права й управляти собою може тільки свідомий нарід.

„Отже — до праці, братя-Українці!

„Учім ся бути самі собою, пізнаваймо що нам треба, й як виб'є слушний час, вставаймо до оружної боротьби за власну домівку, — за

„Вільну Самостійну Україну!

„Надійтесь тільки на себе!

„Памятайте слова Хмельницкого:

„Маю шаблю в руці — ще не вмерла „Козацька Мати!“

Богато гарного в тій книжочці „Катехізм Українця“. Є там „Національні заповіди“, яких повинна вивчитись не лиш наша галицька інтелігенція, але навіть її вибранці і деякі з нашого Стрілецтва. І хто з наших не молить ся лягаючи і встаючи, сей повинен вивчитись тих заповідий і дітий своїх вчити.

IV. заповідь приказує: „Усюди і завсігди вживай української мови. Хай ні дружина твоя, ні діти твої не поганять твоєї господи мовою чужинців-гнобителів“.

VIII. вчить: „Не обкрадай власного народу, працюючи на ворогів України“.

X.: „Не бери собі дружини з чужинців, бо твої діти будуть тобі ворогами; не приятелюй з ворогами нашого народу, бо ти додаєш їм сили й відваги; не накладай у купі з гнобителями нашими, бо зрадником будеш“.

Гідні наслідування і науки прикази...

За герб України принимають закордонні браття золотого Архангела Михайла на блакитнім полі. — Та сама книжочка вчить, що відзнакою української держави є: „Золотий Архангел Михайло з розгорнутими крилами на блакитнім полі (герб Київського Князівства); в лівій руці держить він огненного меча що-хвилини готовий оборонити Україну; над ним підносить ся корона — ознака незалежности державної, яку ми мали вже раньше, а тепер мусимо здобути“.

Ми Стрільці пішли в тій справі значно вперед і за герб України приняли золотого Архангела з тою тільки ріжницею, що в ліву руку міст похви — як се на давнійшім і тепер принятім гербі — дали щит з галицьким львом і тою комбінацією зєднали в ідеї неділимість українських земель.

Як на нашім стрілецькім, так і на закордоннім гербі Архангел держить меч в поставі вихідній, значить вістрем в долину.

Ми дуже бажаємо, щоби хоч на четвертім році війни наші національні власти і „Боєві Вожди“ приняли сталий герб і пішли на стрічу закордонним Українцям.

Найлучше буде, коли приймуть і затвердять той, що дає Стрілецтво і перестануть обертати на всі можливі і неможливі способи нещасного галицького льва.

Ще більше бажаємо, щоби новозорганізована Боєва Управа стягнула з наших шапок льва і постаралась о Архангела.

— — — — — — — — — — — — — — — —

(Кінець буде).

*) Видане Тов. „Вернигора“, Політично-агітаційна Секція ч. 14. Київ 1917.

Що дня приходив до нас один із надзирателів і прочитував наші імена, щоби пересвідчити ся, чи всі є.

Такі провірки робили з нами і по других тюрмах, але там відбували ся вони з далеко більшою парадою. Так, приміром, у Львові в етапній тюрмі зачинало ся від того, що „старшої“ бігав від камери до камери і кричав: „Собирайте вещи“! За хвилю мусіли всі бути на коридорі з цілим своїм достатком і ждали появи тюремного коменданта. Окружений ключниками входив грізний офіцер в повній зброї і проголошував стереотипну фразу: „Кто скроетъ фамилію, того застрѣлю“, і по таким вступі викликав одного по другім арештованих. Викликаний переходив з цілим багажем попри коменданта і вертав назад до камери.

Але всеж таки за недовгий час мого побуту в тій тюрмі утікло з неї більше як двайцять арештантів. В списі лишили ся їх імена невичеркненими; ще в Київі розбігала ся за нами поліція і мало що не били бідних каравулів, котрі принесли з собою повний спис, але не привели повного числа арештантів.

Б Київі — як кажу — відбувала ся провірка далеко простійше. З новим списом всіх замкнених ходив надзиратель по камерах і провіряв, хто є. В нашій камері було нас вісім, всі з одного міста. В списі моє імя було перше. Коли одного дня прийшов надзиратель і став нас шукати в списі, я осмілив ся запримітити, що спис поміщених в сій камері зачинає ся від мене.

(Далі буде.)

Війна.

Загальна офензива.

Париський „Matin“ доносить, що відповідю на занятє Риґи буде прискорене нової загальної офензиви на всіх фронтах.

Нові німецькі здобутки на рижськім фронті.—Співділане німецької фльоти в наступах.

БЕРЛІН, 6. вересня. Бюро Вольфа доносить: На сході наша кавалерія віднерла російські задні сторожі коло Кайпен і на південний схід від Нітакви (60 км. на схід від Риґи)

Ненадійно скоро заняли Німці Риґу, бо по дводенній битві. Російська війська, не могучи здержати німецкого напору, були приневолені віддати місто та на дорозі, що веде до Венден, по обох берегах потока Єґель стачути до борби, щоб боронити відвороту XII. армії. Армія ся відступає в північно-східнім напрямі. По дорозі Німці, мимо сильного опору неприятеля, заняли Ґінценберґ і оборонний порт Риґи, Двиноусте. Від тої хвилі є вони панами рижского замку. Здобутки німецьких військ ростуть з дня на день. Німецька армія находить ся тепер яких 60 км. на схід від Риґи. Се дало пресі антанту нагоду до писаня величезних статий про імовірний похід Німців на Петроград. Що в тім ділі думає німецька воєнна управа, покаже доперва будучність.

Участь в пролomi під Риґою брали також німецькі морські сили. Петроградська тел. аґенція доносить пр., що в рижськім заливі появила ся німецька фльота, яка в часі наступів сухопутних військ успішно їх попирала. Берлінське бюро Вольфа подає: дня 6. вересня: Морські збройні сили брали визначну участь в занятю Риґи і Двино-устя. Підводні судна вплинули до рижского заливу, замкненого російськими мінами, сітками й иншими перешкодами та поперті дивізіями, призначеними до усуваня мін, остріливали від сторони моря Двиноусте і російські війська, які втікали дорого на Перніґель.

Жваво й успішно заатакували ескадри літаків полученя на задах російської армії і дороги, що ведуть на схід та зелізничі лінії. Кинули вони доцільно бомби на зелізничі двірці, поїзди в русі та на колюмни завертаючих військ. На російських пароплавах, що втікали з Двиноустя, спричинено бомбами пожежі.

Евакуація Ліфляндії і Естонії.

СТОКГОЛЬМ, 6. вересня. З Петрограду доносять: Цівільні власти і банки опустили Естонію й Ліфляндію.

РОТТЕРДАМ, „Daily Mail“ доносить з Петрограду: Ревль зачислено до ефери безпосередно загроженої. На прошеня тимчасового правительства виготовили консулі чужих держав до своїх горожан зазив, щоб виїзджали з кріпости й округа Ревля.

Поголоски про петроградський заговір.

Поголоски про надзвичайні події в Петрограді знаходять підсичуване в обставині, що російська столиця є від кількох днів майже зовсім замкнена від світа. Почта приходить з великими спізненями—цензурована. Кажеть ся, що відкрито заговір, буцім то пляновано убити Керенського, Церетельо і кількох инших. Заговірники мали мати зносини з полудием держави. — Не можна ствердити, скільки є правди в поголосках про протиреволюційний заговір, на всякий случай тимчасове правительство використало нагоду, щоби зарядити масові арештованя.

Невдалий замах Керенського проти Корнілова.

Проти Корнілова приготовлювано удар, який мав змусити начального вожда уступити. Твердять, що Керенський сам провадив справу, але в послідній хвилі му ся відскочити тому, що переконав ся, як великий є вплив його противника.

Козацький союз, союз лицарів Георгія і Родзянко в імени думи дали правительству до пізнаня, що на случай уступлення Корнілова не будуть уважати ся звязаними тимчасовим правительством і підуть своєю дорогою. В слід за тим казав Керенський оголосити змінену урядову опопістку, після якої між ним і Корніловом є повна згода — супроти чого всі поголоски про противенства між ними є неправдиві.

Керенський перед Риґою.

„Petit Parisien“ доносить з Петрограду: Керенський відїхав до головної кватири 12-тої армії.

Більше число комендантів фронтової армії звернуло ся до провізоричного правительства з просьбою о звільнене їх з становища.

Корнілов між упадком і диктатурою.

Після „Morning Post“ зажадала робітничо-салдатська рада в Петрограді відкликаня Корнілова і рішила двома третинами голосів домагати ся здержаня всякої офензиви російської армії. — Після одної амстердамскої часописі Корнілов жадав рішучо від правительства, щоб воно сейчас перевело предложені ним реформи.

Старі управленя донських козаків, як доносять з Ново Черкаська, знесено. Загально думають, що козаки не пристануть добровільно на новий розпорядок тимчасового правительства.

Гостина Митрополита в таборі укр. виселенців в Ґминді.

Була субота, дня 1. вересня б. р. Табор красував ся в пишнім уборі ріжнобарвних хоругов. Виселенці-ж здавалось когось виждали. Полудне. Кільканайцятьтисячна громада в пестрих святочних одягах филює як лан буйного жита, під легким подувом вітру по обох боках широкої дороги, що білою стяжкою біжить під гору, до баракової церковці. Поруч брами двома рядами красуєть ся дрібна дітвора: школярики, сирітки, вихованці хлопячих та дівочих захистів. Всіх лица малює святочний настрій,

всіх очи повні ожиданя звернені в сторону вхідної брами.

В товаристві Преосвященного Др Боцяна, Др Бухнера, та Др Білінського надіхав довго ожиданий Гість. Заколисалось море людських голов — понеслось радісне зітхане і тихій шепіт із тисяча грудий. Троє селян і селянка витають Гостя своїм давнім звичаєм на не своїй а чужій землі: хлібом та сілю на різьбленій таріллі.

Починаеть ся святочний похід.

Крок за кроком ступає величня стать Владики, всіх обнимає своїм ласкавим зором, всіх витає щирою усмішкою, теплим словом, любою розмовою. Зворушений народ, хто близше таснесь до особи найдостойнійшого Гостя, хто дальше зі сльозами радости в очах супроводжає Иого в поході. Серед всеї розмови чути тільки одну сумну пісню-просьбу: До дому, до дому, заведи нас. За сим ллють ся слова потіхи, розради і похід повільно сунеть ся вперід.

Ось тріюмфальна брама а тут українське і німецьке духовенство з о. Королем і пралатом о. Штідлем на чолї витають Архиерея. По цілогодиннім святочнім поході ввійшов Владика в пороги баракової святині. Иому на стрічу поніс ся гомін радісного псальму: „Сей день его-же сотвори Господь, возрадуем ся і возвеселим ся в онь“ із молодих дріжучих грудий баракового хору.

По відспіваню молебня і по коротенькій промові, в якій Достойний Гість подав ціль своєї подорожі до виселенців, плян свого пробуваня між ними, та потішав їх вісткою, що люди майже зі всіх повітів — крім граничних східних, вневдовзі зобачуть свою рідну землю, опускав церков. Тут промовив Др Ціпановський висказуючи почуваня радости ізза праслиного повороту Ексцеленції в імени всіх виселенців в таборі, всіх товариств, орґанізацій та кружків.

По спільнім обіді та уділеню авдієнції деяким німецьким священникам вибрав ся Ексцеленція як сам заповів „у село“.

На улиці ім. Шептицького управа табору витає Иого щирим словом та просить о дозвіл на сю назву.

В театральній салі зібрались всі представники усіх повітів, щоб устно та письменно передати Ексцеленції свої бажаня, просьби, жалї і скарги. І до них прийшов невтомний Владика. Терпеливо вислухує добрий Архипастир тиху скаргу чи просьбу кождого з них. Що довші просьби передавали виселенці на письмі. По двогодинній такій загальній сповіди, в якій виселенці мали нагоду у-перве висказати щиро те, чим наболіло їхне серце, поспішив Гість у баракову церков, де правилась вечірня. Тут вислухував він еще й душевних болів виселенців при святій сповиди. По вечірни поплила потішаюча бесіда, якої виселенці вислухали серед безмежної тиші.

„Не трівожте ся, не упадайте на дусї, кріпіть ся, бодріть ся. Бог Господь — добрий Батько дасть, що всьо буде гаразд. За ваші терпіня — жде вас світлійша будучність. Будьте певні, що жадна сльозинка, яку ви пролили не піде на марно. З сих сліз, які яснійші золота й дорогих камінів, уткали ви для себе вінець слави, яка вас жде певно в небесному царстві“.

І знов сповідав своїх діток ревний Владика.

О 9 год. вечером до спільної вечері представителї усього табору, крім них 6 селян і 4 селянки.

Вісьмох бесідників складали найщирші желаня у стіп Князя укр. церкви, спеціяльні-ж просьби до Високопреосвященного Ексцеленції висловили посли: Лев Левицький і Семака.

Дня 2. вересня вже о 5 год. рано поспішив Високопреосвященний Ексцеленція в баракову церков, щоб слухати сповіди виселенців.

О год. ½9 розпочалась Архієрейська Служба Божа, на якій явились усї представники властий та урядники з міста зі старостою Умляуфом на чолї.

Голосним гомоном понеслась знов українська хорова пісня.

По Службі Божій поплило знову тепле, бальзамічне слово із уст Владики до зібраного народу.

Пополудни відвідав Владика тах, що не могли вийти Иому на стрічу — а се нещасні, змаргані житем виселенці, що очікували Иого на шпитальних ліжках, та сліпці в Blindenheim-і, крім того дрібненькі сироти в захистах, дітвора вкінци-ж і звичайні виселенці по бараках, яких відвідав в їх власних хатах, щоб на-вічно оглянути їхні мешканя, та їхне проживане.

Звідав також й культурні їх огнища — а се філії чит. „Просьвіта“ — читальню ім. Шевченка на секц. V. і читальню ім. Шептицького на секц. III.

По вечірни і проповіди запрошено Ексцеленцію — на святочну академію, в склад якої ввійшли два хори: псалом „Сей день“ — і „Ой Морозе“ — в супроводі орхестри, дві орхестральні продукції „Музичного Кружка“ і деклямація Др Маковського: „В суздальській тюрмі“. Подяку за гостину на сїй скромній академії висказав Ексцеленції проф. Зазуляк, голова читальні ім. Шептицького.

При тій нагоді вручив Др Ціпановський Ексцеленції памяткову книгу адресову, в якій зібрано підписи з усіх бараків, урядів, товариств, заведень, орґанізацій і т. д.

День 3. вересня можна назвати „днем дітвори“. Саме сього дня розпочав ся шкільний рік. Службу Божу відправив для неї сам Високопреосвящений.

Перед полуднем відвідав ще в місті Ґмінді старосту Умляуфа та хорого декана Ґмінду, також нашу ґімназіяльну молодь в бурсї.

Пополудни зібрав ся народ у друге, щоб попращати свойого Найдорожшого Гостя.

З сльозами в очах та з відрадою в серці пращав народ Свойого Пастиря в таборі.

По відспіваню національних гимнів рушив поїзд; поніс ся ще могучий оклик: Слава! Слава! і поїзд зник несучи з собою Гостя, якого пращали еще слезавими очима ті, що остались дальше на виселеню.

І бідним виселенцям-же здавалось, що був у них в гостині якийсь добрий сон... (в).

НОВИНКИ.

— Приїзд Їх Ексц. Митр. ґр. Шептицького. Проґрама повитаня у Львові: І. Приїзд Митр. в понеділок 10. вересня с. р. о год. 1·45 п. п. на головний дворець. II. Позитане в рецепційній салї, а то: а) промова о. мітр. Білецького від духовенства. б) Промова п. р. дв. Фідлера від міста Львова. в) Промова п. дир. дра С. Федака від комітету. III. Похід з двірца до Архикат. Храма св. Юра улицями: Доїздовою, Городецькою, Льва Сапіги, Шептицьких, Плоша св. Юра. Похід уставляєсь від год. 12 ої до 1-ої в улиці Доїздовій чвірками в слідуючім порядку: 1) пластуни, 2) жіноча виділова школа У. П. Т., 3) захоронка, 4) захист сиріт, 5) мійські народні і виділові школи, 6) народні школи У, П. Т., 7) жіночий ц. к. семинар, 8) жіночий семинар У. П. Т., 9) ученики польських шкіл середних, 10) українська торговельна школа, 11) філія академічної ґімназії. 12) академічна ґімназія, 13) школа і ґімназія С. С. Василіянск, 14) ремісники, робітники і селяни, 15) академічна молодїж, 16) союз Українок, 17) відпоручники українських товариств (найменше по чотирох з товариства), 18) орхестра У. С. С., 19) чети У. С. С., 20) марійське товариство пань, 21) процесія з церкви св. Юра, 22) монахині, 23) теольоґи, 24) духовенство, 55) Митрополит (в повозї), 26) військовість, 27) комітет і гостї, 28) прапорщики товариств з прапорами, 29) сокіл, 30) зелїзничники. IV. Промова посла дра В. Загайкевича від українського народа в першій брамі св. Юра: V. Промова представителя парохії при входї до церкви св. Юра. VI. Молебень в церкві і промова о. радн. Т. Лежогубського.

— Що каже Винниченко? Після „Рускаго Слова“ Винниченко в розмові висловив здиване, що тимчасове правительство відсуває в так поважній хвилї рішене в українській справі. Входять в гру певно впливи закулісові. По останних подіях в Києві, які Винниченко поясняе собі як інтриґу офіцирської чорносотенної орґанізації, якої осередком є полк кірасієрів, українські відділи з фронту присилають резолюції, що они вирушають до Києва з помічю У. Ц. Р. Генер. секретаріят однак не згоджуєсь на те і вже вислав відповідні відповіди. — Які події має на думці Винниченко, не знаємо. Правдоподібно ходить о ґенеральний штрайк що вибухнув в Києві та о великі уличні маніфестації.

— В справі військових реклямацій приватних функціонарів. Урядово подають до відома: Функціонарі приватних інституцій, підприємств і т. д., дальше поодинокі приватні особи, які в публичнім інтересї були увільнені міністерством краєвої оборони з речинцем (з додатком: дальше увільнене слідує на случай нездібности до фронтової служби) обовязані, коли бажають на дальше бути увільненими, на один до двох місяців перед кінцем часу увільненя віддати ся в найблизшій евіденційній власти військово-лікарським оглядинам в цїли провіреня степеня їх військової здібности. Військовим евіденційним властям поручено дотичні поданя як найскорше залагоджувати та про вислїд оглядин повідомляти сторони на письмі. Сю військово-лікарську оцінку має ся в оригіналї долучити до подань о дальше увільнене, зглядно до евіденційної карти увільненя. Се дасть змогу з одної сторони часово увільнених, коли вони нездібні до фронтової служби, задержати дальше, а з другої сторони в случаю признаня їх здібними до фронтової служби, постарати ся на час о їх заступництво.

— Для виселенців на Чехах. Український запомоговий комітет для збігців з Галичини і Буковини у Відні — іменував до обіздки та інспекції виселенців своїм делеґатом на Чехи Василя Витвицького в Празї.

Бувають випадки, де виселенці наші є наражені на втрати і терпіня, де отже й поміч негайно потрібна.

Кому з П. Т. земляків на Чехах знані такі случаї, зволить повідомити делеґата на адресу: W. Wytwyckyj. Praha, Nusle 583.

— До українських ремісників і промисловців. Усїх львівських Українців ремісників і промисловців, взивають Управи Товариств: „Зоря“, „Міщанське Братство“, „Ремісничa Бурса“ і тов. „Для попираня ремісла і промислу“ взяти участь в повитаню повертаючого Митроп, ґр. А. Шептицького.

— Серед польських леґіонів. Краківський „Ilustr. Kuryer Codzienny“ доносить з Перемишля, що зайшли там події, про які не вільно писати, а вслід за якими команда леґіонів зарядила доразні суди у всїх леґіонових формаціях. 4 полк піхоти звільнено з леґіонів. З огляду на се леґіоністи яко австрійські піддані будуть переглянені та втягнені до австрійської армії. До Перемишля приїхали презес Лазарський і посол Морачевський. „Echo przemyskie“ стає по сторонї леґіоністів, атакує N. K. N. і заявляє, що за „засадничими домаганями цілого корпуса польського війська стоїть ціла польська суспільність і загальна опінія“.

— Цісар Карло на східнім фронті. Цісар відїхав 3. с. м. на відтинок арх. ґенер. полковника Иосифа з шефом штабу барон. Арцом і свитою,

Де лише населене Угорщини почуло, що Цїсар буде переїздити, збіглось на двірцї і коло торів, щоби Иого сердечно приняти. На великих двірцях стрічали Иого зібрані маси окликом „Eljen“! Цїсар без умученя відповідав на сердечні чолобитні.

— Нові розрухи в Фінляндії. В Мальме під Гельзінґсфорсом демонструвало по улицях коло 6.000 фінляндських робітників і 2.000 російських моряків жадаючи достаточної скількости поживи та мира. Коли проти демонстрантів виступив відділ з головної сторожі, дали демонстранти огня та кинулись на сторожу. Потім вигнали правительственні війська та заняли військові будинки. В першій мірі дістали ся в їх руки богаті засоби поживи. Відтак ударили демонстранти на дворець і забрали величезні склади живности, що були до диспозиції ґенер.-ґубернатора Фінляндії.

— Цивільні шлюби в Росії. Розпорядження тимчасового правительства признало шлюб цивільний в Росії яко закон.

— Вина Керенського. Анґлійські часописі ганять Керенського за те, що він відіслав сильні російські відділи до Фінляндії. Ходило о вибрані, певні війська і то кругло о 120.000. Без сумніву се в великій мірі причинило ся до нещастя під Риґою.

— Смерть Штірмера. Колишній президент міністрів Штірмер помер у Петроградї в 77 році житя.

— Приїзд царської родини до Тобольська. Царська родина приїхала кораблем до Тобольська 24. серпня. На кораблі сиділа через 2 дні тому, що ґубернський дім не був ще приготований. Цариця і велика княжна Ольга заїхали перед дім возом, решта родини пішла пішки до ґуберського дому, який стоїть на вільнім полї та цїлком не має парку.

ОПОВІСТКИ.

Субота, дня 8 вересня 1917.

Нині: 8. вересня гр.-кат. Адріяна і Н., римо-кат. Рожд. П. Д.

Завтра: 9. вересня гр.-кат. Пімена, римо-кат. Горґонїюша.

○ Комітет для привитаня Митрополита ґр. Шептицького простує вчерашню оповістку: іменно після зарядженя конститсторії Всч. Отці, з провінції мають явити ся у Львові в реверендах.

○ З Сокола-Батька. Взиває ся всіх членів С—Б., Сокола II., Сокола III. і Сокола з Клепарова, які посідають однострої, щоби взяли участь в поході для привитаня Ексц. Митрополита Андрея ґр. Шептицького і явили ся в понеділок 10. вересня с. р. точно о год. 12.30 в пол. на подвірю домівки Сокола III. ул. Городецька 95. — Управа Сокола — Батька. 1—2

ПОМЕРЛИ.

Евген Коляджин, ц. к. судия в Долині, помер дня 3. вересня б. р. в Наугайм, куди виїхав був лічити ся на серцеву недугу, яку затягнув підчас першої інвазії. Покійний се один з красших синів України. Він враз з дром Стахурою розвинув велику діяльність в Самбірщині ще як кандидат адвокатури і авскультант судовий. Колиж іменовано його в р. 1910 судією для Долини, розвинув неабияку діяльність в повіті, з окрема заняв ся філією тов. педагогічного і дав почин до заснованя прив. укр. гімназії в Долині, якою щиро займав ся до кінця житя. І філії тов. Просвіта і Сільс. Господаря лежали йому дуже на серци. В його хаті був осередок громадянського та товариського житя в Долинщині. Загально люблений і поважаний як здібний та справедливий судия — при тім дуже образований і політично вишколений. Лишає по собі в повіті і серед ширших кругів суспільности української щирий жаль. Осиротілій Родині, жені Стефанії з Левицьких та доньці пересилає уся Долинщина слова розради. Спочив далеко від рідної землі і Свого Народа, якого був добрим сином. Тож нехай земля буде йому пером!

З австрійського звідомленя.

З дня 7. вересня.

На італійськім фронті:

Ворожі налети на вільне місто Трієст є буденною подією. Борби на південній части високорівні Карсту тревають далі. Безуспішно зусилає ся неприятель відібрати здобуті нами успіхи. Його наступи — нашими військами паркратно протинаступом відперті — цілковито не повелись серед тяжких втрат. Невзвичайно нагально боремо ся ще о Монте Сан Габрієле. Ніяка жертва не є для неприятеля за велика. 10 приступів заломило ся вчера на північнім склоні. Тяжкий приступ відперто і на західнім склоні. Від 19. серпня взяли ми в полон над Сочею загалом 500 італ. офіцерів і 18.000 жовнярів. Що до кровавих жертв не уступає XI. битва над Сочею ніяк попереднім битвам.

З головної німецької кватири.

З дня 7. вересня.

На східнім фронті:

Фронт баварського князя Леопольда:

Відворотні рухи Росиян на північний схід долішної Двини продовжали ся і вчера. — Наша кіннота борола ся успішно з ворожими задними сторожами на південний захід від Мітави і коло Neu-Kaipen (70 кільометрів на схід від Риґи).

Між озером Льобе і Фрідріхштатом уступаючий неприятель підпалює оселі. — Добача в Усть-Двинську крім муніції і воєнних припасів виносить 40 гармат, з того 22 більші як 12-цм. калібру.

До Чорного Моря ніяких більших воєнних ділань.

Між озерами Охрида і Преспа потички Стеж. — На схід від Вардару оживлена огнева діяльність.

На західнім фронті:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

На фляндрійськім фронті відгравали ся між лісом Houthoulster і Hollebeke знов нагальні бої артилерії. — Ранком і вечером наступали Анґлійці по сильнім барабаннім огни на північ від зелізниці Roulers—Yperu на широкім фронті. Їх відкинено всюди.

В сусідних відтинках йшли вперід анґлійські стежні відділи по сильних огневих приступах; й сї не мали успіху.

Коло Lens розбились досвіта ворожі частинні наступи при великих втратах.

Фронт пруського наслідника престола:

На многих відтинках фронту над рікою Aisne і в Шампанії була боєва діяльність весь день жива. Бої на передних полях принесли нам бранців. На східному березі ріки Mass вела ся борба артилерії з короткими перервами аж до ночи. Наш руйнуючий огонь ударемнив наступ Французів в лісі Foss. На південь від Beaumont вдер ся один віртемберський полк в ворожі становища і в борбі на ручні ґранати прогнав з відти залогу. Баденські пробоєві відділи вдерли ся до ліса Convier та вернули, взявши полонених.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Загальні Збори

Філії „Сільського Господаря“ в Ходорові відбудуть ся в четвер дня 13. вересня с. р. о 11 год. пер. пол. в парохіяльним домі в Ходорові.

Виділ.

Видає і відвічає за ред.: Др. Омдір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.